

Ko bom v zemlji ležal

Ob 1. novembru, dnevu mrtvih, spominu naših pokojnih, ko podzavestno naše misli poromajo k vem tistim, ki smo jih ljubili, poznali, z njimi živeli in se radovali njihove bližine, naj plemeniti ta spomin pesem pokojnega, žal skoraj pozabljenega primorskega duhovnika Viliija Steguja.

*Ko bom v zemlji ležal,
ne prinašajte mi vrtnic.
V meni je grenkoba morja
kot temen cvet, ki ne vene.*

*V meni so ujete daljave
v sinji lok napete.
V meni drhtijo kolibri želja —
— še tam pod zemljo
ne bodo mogli umreti.*

*Ko bom v zemlji ležal,
ne prižigajte mi sveč.
V meni poletja gorijo
z neusmiljeno močjo —
njih ognji ne izgorijo
tudi tam pod zemljo.*

*Ko bom v zemlji ležal,
ne prinašajte mi vrtnic,
ki jim sonce lepoto izvablja,
da jim nežna bitja sežiga.
V meni žge tisoč senc,
pa mi ne morejo
bednega srca izžgati.
Še tam pod zemljo
mi bodo nerazdružljivi svati.*

*Ko bom v zemlji ležal,
ne prižigajte mi sveč.
Krik samote mi prebada oči,
ko gledam, kako mesečina
po trti polzi
in grozdi od sanj so krvavi.
Še tam pod zemljo, brez oči,
bom vedel, da mi svetijo vse noči.*

*Ko bom v zemlji ležal
ne prinašajte mi vrtnic.
Pustite raje bosonogo dekle
naj med snopi na požetem polju
zapoje prvo zaljubljeno pesem.
Ko bom v zemlji ležal...*

Tako razmišlja naš primorski rojak Vili Stegu. Mi pa te vrstice poklanjamo vsem, ki smo jih poznali, z njimi živeli in se ob njih oplajali, ko smo vsrkavali njihovo bližino. — Naj »mirno spe neslišno spanje«, nam v spodbudo in opomin, njim pa v zaslužen spomin. «

AMBROŽ KODELJA

Za politiki so prišli na vrsto sodniki in generali

Afere se v Italiji v zadnjem času vrstijo kot na tekočem traku. Medtem ko je podkupninska afera še v polnem teku in se zahteva odvzem imunitete novim in novim parlamentarcem, je eksplodirala nova bomba: »skesanci« so tokrat navedli imena vrste sodnikov, ki naj bi »plesali pod taktirko mafije«. Gre seveda predvsem za nekatere sodnike na Siciliji, proti katerim so že uvedli preiskavo, z disciplinsko preiskavo pa je začel tudi višji sodni svet. Po vsej državi je osumljenih sodelovanja z mafijo oziroma z organiziranim kriminalom kakih 20 sodnikov.

Toda bomba je eksplodirala tudi med vrhovi vojske. Dosedanji poveljnik glavnega stana, general Canino, je odstopil v znak protesta, ker je obrambni minister odstavil poveljnika vojaškega območja v srednji Italiji, ki da je posredno odgovoren za nevojaško obnašanje podrejenega generala. Zanimivo je, da je general Canino le nekaj dni prej javno napadel Severno ligo in ji očital, da deluje zoper enotnost države. Pri tem

je svaril vojake pred kakršnimkoli sodelovanjem s to politično organizacijo. Hkrati je zagotovil zvestobo vojske republiki in njeni enotnosti. Izvajanja poveljnika glavnega stana so vzbudila pozornost in začudenje tudi političnih sil, ki so proti Severni ligi, saj se je prvič zgodilo, da se je visok predstavnik vojske lotil dnevnega političnega dogajanja.

Medtem se še ni podela polemika, za katero je dala povod Videmčanka Donatella Di Rosa, bivša »prijateljica« poveljnika oddelka za takojšnje posege. Prva je javno spregovorila o pripravah na državni udar, pri čemer je navedla imena nekaterih generalov in visokih častnikov. Omenila je dalje neofašističnega terorista Nardija, ki je uradno mrtev od leta 1976, v resnici pa naj bi bil še živ. Navedla je tudi imena nekaterih visokih častnikov, ki naj bi se bavili s trgovino z orožjem. Ženska nikakor ne miruje in skoraj ne mine dan, da ne bi bilo kake njene tiskovne konference.

Vsi mediji se še vedno živahno ukvarjajo z zadevo Moro. V

središču pozornosti je predvsem pripovedovanje nekdanje rdeče brigadistke Farande o podrobnostih usmrčitve vodilnega italijanskega politika pred 15. leti. Ženska je med drugim povedala, da je na Mora streljal človek, ki ga je policija aretirala šele pred nekaj dnevi.

Glavni italijanski dnevnik vse to seveda pridno beležijo, pojavljajo pa se tudi prvi resni komentariji. Tako je Corriere della Sera

Iz vsebine:

J. Paljk: *Revansizem in trgovanje z mrtvimi* (str. 3)

A. Kodelja: *25-letnica smrti velikega teologa Romana Guardinija* (str. 7)

M. Breclj: *Poročilo na kongresu Ssk v Trstu* (str. 4)

Srečanje Fontanini-Peterle na Dobrovem

Na gradu Dobrovo v Goriških Brdih sta se v petek, 22. t. m., sešla predsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine dr. Pietro Fontanini in podpredsednik slovenske vlade ter zunanji minister Lojze Peterle (foto D. Križančič). Šlo je za neuradno, delovno srečanje, posvečeno odnosom med Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo. Veliko pozornost sta predsednik Fontanini in zunanji minister Peterle posvetila manjšinski problematiki. Slovenski zunanji minister je opozoril na vrsto problemov, ki jih je treba urediti, če hočemo, da bo slovenska manjšina opravljala svojo naravno vlogo. Govor je bil o zakonu za zaščito Slovencev v Italiji, o krčenju javnih prispevkov za manjšino in o aktualnem vprašanju zajamčenega manjšinskega zastopstva v izvoljenih javnopravnih telesih.

Kar zadeva sodelovanje med deželo Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo, sta se sogovornika dotaknila zlasti gradnje velikih infrastruktur, predvsem avtocestne povezave med Gorico in Razdrtim in med Sežano ter Razdrtim. Srečanje sodi med drugim v vrsto priprav na pogajanja o nadgradnji, kot pravijo v Sloveniji, osinskih sporazumov.

v soboto, 23. t. m., napisal: »Kar zadeva (italijansko) kroniko, ni nič novega pod soncem. Italijanska kultura in italijanska javnost sta od vedno v bistvu levantinski, bizantinski in zazrti v preteklost. Dvigne se velikanski oblak prahu, kakor hitro pa ta izgine, od vsega povedanega povečini ne ostane prav nič. Bilo bi vsekakor pomembnejše razumeti, zakaj je nastal in se v določenih mejah tudi uresničil poskus oboroženega upora, četudi je bil v političnem in kulturnem pogledu zastarela«. V zvezi z glasovi o pripravah na državni udar, ki naj bi ga izvedla vojska, pa je milanski list napisal: »V prvi italijanski republiki vojska ni imela velikega pomena. Ni namreč bila deležna velike pozornosti in je imela na razpolago prav malo denarja. Čeprav se v natančno določenih presledkih pojavljajo glasovi o državnem udaru, tudi krogi, ki take glasove širijo, vedo, da oborožene sile ne po tradiciji ne po moči in še manj po politični in kulturni avtonomiji ne morejo take pustolovščine niti tvegati. Zelo dobro vemo, da v Italiji državni udar izvedejo le gozdni čuvarji.«

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 28. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tisoč let naših prednikov; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Galerija likovnih ustvarjalnosti; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dospisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 29. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dospisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega človeka«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Draga babica...«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.30 Slovenska lahka glasba.

■ SOBOTA, 30. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Male skrbi — veliko veselje; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Rezijske; 12.45 Glasnik Kanaleske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«.

■ NEDELJA, 31. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Igra za dedija« (Žarko Petan); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.30 Filmi na ekranih; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 1. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Prijubljene melodije; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »Vonj nevidnega cveta« (Pavle Zidar); 11.00 IZ STUDIA Z VAMI: 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Profesor Ficko in gospod Packo«; 15.00 Panta rei; 15.30 Mladi val: Novembrsko popoldne; 17.00 Mi in glasba; 18.00 Niti raj niti pek — Amerika.

■ TOREK, 2. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Nagrobnice Staneta Maliča. Cerkveni zbor z Opčin vodi Janko Ban; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«.

■ SREDA, 3. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Prijubljene melodije; 9.00 Sv. Maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »Moja in čudodelni naprstnik«; 11.15 IZ STUDIA Z VAMI: 11.45 Okrogla miza; 12.40 Tržaški oktet poje skladbe tržaških avtorjev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Mi in glasba; 18.00 Tihno tihno, davno davno (Irena Žerjal).

Mrzlične priprave na volitve

Med zaprto politiko in odprtim sožitjem

Konec prejšnjega tedna — v petek, 22. in v soboto, 23. t.m. — so bile predložene liste za volitve, ki bodo čez nekaj manj kot mesec dni. Sodišče je tudi že pregledalo liste in z žrebom določilo vrstni red na glasovnicah. V tržaški občini sta bili zavrženi dve, sprejetih pa je bilo 11 list. Županskih kandidatov je 6. Glavnina Slovencev bo v kartelu list, ki podpirajo podjetnika Riccarda Illyja, kartel pa sestavljajo Pds, KD in Alleanza per Trieste, s katero je tudi Slovenska skupnost sklenila sporazum. Kandidata te slovenske stranke sta, kot znano, pokrajinski podtajnik Ssk Peter Močnik in Andrej Berdon.

Programi in kandidati zavezništva za Trst so v ponedeljek, 25. oktobra, predstavili tudi na sedežu republikanske stranke v Trstu. Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj je na tem srečanju med drugim poudaril, da program gibanja upošteva tudi vprašanja slovenske manjšine. Med drugimi so na tej tiskovni konferenci spregovorili tudi republikanec Franco Castigliogio, kan-

didat za župana Illy in Franco Codega, predstavnik demokratskega zavezništva (kot vidimo na sliki S. Ferrarija).

Kar zadeva devinsko-nabrežinsko občino je Slovenska skupnost pomagala sooblikovati listo Skupaj za Devin-Nabrežino, na kateri je veliko slovenskih kandidatov, med temi bivša odbornika Vera Tuta Ban in Martin Breclj.

V Miljah so bile predložene 3 liste. Ena od teh je Skupaj za Milje, v kateri je tudi nekaj Slovencev, med temi tudi mladi član Ssk Marko Šavron.

Volitve 21. novembra bodo pomembna preizkušnja. Ssk se — razen v vzhodno in zahodnokraškem rajonu — ni mogla predstaviti samostojno in z lastnim simbolom, saj ji nova volilna zakonodaja tega ne dopušča. Zato se je povezala z drugimi demokratičnimi silami, saj sta za to naše področje možni samo dve alternativni: zaprta politika ali odprto sožitje. Med tema dvema pa Slovenci ne morejo imeti dvomov.

Zaradi napačno tempirane bombe

Deset smrtnih žrtev v Belfastu

V mestni četrti Shankill v Belfastu, ki ji pravijo »protestantska trdnjava«, je v soboto, 23. t.m. popoldne, eksplodiral peklenski stroj, pri čemer je bilo ubitih deset ljudi, nekaj desetih pa jih je bilo ranjenih. Odgovornost za atentat je prevzela IRA (Irish Republican Army ali irska republikanska vojska), ki se zavzema za odcepitev Severne Irske od Velike Britanije. V poročilu je IRA obžalovala dogodek in pojasnila, da je bila bomba napačno tempirana in se je zato razpočila pred predvideno uro.

Dva terorista sta peklenski stroj namestila v pritličje stavbe, kjer je v prvem nadstropju sedež protestantske polvojaške organizacije Ulster Freedom Fighters (bojevniki za svobodo Ulstra). Ta dan naj bi zasedali glavni voditelji te organizacije, med drugimi zloglasni Mag Dog (nori pes), ki ga ima IRA še posebej na piki. Seje pa ta dan ni bilo, tako da so žrtve atentata ljudje, ki so ob eksploziji slučajno šli mimo stavbe. Med žrtvami pa je baje eden od atentatorjev, medtem ko so drugega ujeli v bližini. Življenje sta izgubili dve deklici, stari sedem oziroma trinajst let, štiri mlade ženske in trije moški.

Za sredo, 27. t.m., je bilo v Belfastu predvideno zasedanje britansko-irske konference, ki pa je bilo odloženo v znak spoštovanja žrtev atentata. Laburistična stranka zahteva, naj se na Severnem Irskem poveča število vojakov in policijskih agentov, medtem ko poslanec konservativne stranke Hunter, ki je predsednik komisije za Severno Irsko, predlaga, naj se internirajo tako aktivisti organizacije IRA kot pripadniki protestantske polvojaške formacije.

Brezposelni v Italiji

Tudi Italijo pesti huda gospodarska kriza. Brezposelnost znaša 10,3 odstotka celotne delovne sile, vendar je stanje na jugu države mnogo slabše. Pred dnevi so brezposelni v Neaplju kratkomalo zasedli stolno cerkev in napovedali 18-uro gladovno stavko. Posredoval je tudi neapeljski nadškof, kardinal Michele Giordano, ki je obljubil posredovanje in odločno zavrnil samo misel, da bi policija s silo nastopila v stolni cerkvi. Zelo ostro pa so policijski agenti nastopili pred cerkvijo in demonstrante razgnali, kakih 40 pa odpeljali v zapor.

Položaj v tem velikem italijanskem mestu je zelo kočljiv, kar zgovorno izhaja iz naslednjih podatkov: na delo čaka 300 tisoč ljudi, v celotni deželi pa kar 900 tisoč; 27 odstotkov prebivalstva nima rednih dohodkov; v tem pogledu je Neapelj na drugem mestu v državi.

Zasedanje evropskih manjšinskih strank v Veliki Britaniji

V torek, 19. oktobra, se je v Cardiffu, prestolnici britanske dežele Wales, zaključilo dvodnevno zasedanje Evropske svobodne zveze — Alliance Libre Europeenne, ki povezuje manjšinske stranke in avtonomistična gibanja v državah Evropske gospodarske skupnosti. Zveza ima navadno jesensko letno zasedanje, kjer zbrani predstavniki omenjenih političnih sil obravnavajo skupaj s evropsko parlamentarno skupino Mavrica pereče probleme, ki jih zadevajo.

Iz Italije je bilo prisotno številno zastopstvo, ki so ga sestavljali predstavniki liste Federalizem (Union Valdôtaine in Slovenska skupnost), Sardinske akcijske stranke in Severne lige. Prisotni so bili evropski poslanec Melis za PSdA in oba evropska poslanca Lige, Moretti in Speroni ter njen voditelj posl. Bossi. Slovensko skupnost je zastopal deželni podtajnik Andrej Bratuž. V splošni razpravi je predstavnik Ssk predvsem opozoril na še nerešene probleme slovenske manjšine v Italiji in zlasti vprašanje zaščitnega zakona, ki bo skoraj prišel pred parlament, tudi s strani rimske vlade. Pri tem je tudi apeliral na prisotne politične sile v Italiji, da zadevo podprejo v parlamentarni razpravi. Prav tako je Bratuž podprl prizadevanja republike Slovenije, ki je že vstopila v Evropski svet, na nadaljnji poti evropske integracije, saj s svojo demokratično politično ureditvijo povsem zadošča rekvizitom moderne parlamentarne države.

Kongres Evropske svobodne zveze je nadalje obravnaval pomembna notranja in organizacijska vprašanja. Politične perspektive manjšinske zveze silijo v neko reorganizacijo s trdnejšo osnovo na transnacionalni ravni. Prav tako je bilo veliko govora o skorajšnjih evropskih volitvah, ki bodo meseca junija 1994.

Revanšizem in trgovanje z mrtvimi

V Gorici so nedavno spet priredili srečanje z javnostjo in strokovnimi izvedenci, potomci vseh pogrešanih zadnje svetovne vojne, posebno potomci in svojci tistih ljudi, za katere se domneva, da so končali svoje življenje ob koncu vojne v zloglasnih fobjah, kraških jamah, o katerih se zadnje čase zelo veliko govori, upravičeno in neupravičeno. Gre za kraške jame, kamor naj bi po drugi vojni zmetali partizani večino svojih političnih nasprotnikov in tudi nedolžnih

JURIJ PALJK

ljudi obeh narodnosti, italijanske in slovenske. Za te jame so do nedavnega vedeli vsi, sedaj tudi uradno vemo vsi, ker se je pač politična situacija v bližnji Sloveniji spremenila, demokracija je prinesla na dan tudi kraške fobje z vso svojo težavno problematiko vred.

Okrog fobje se je vedno bila predvsem politična vojna in vedno se je fobje metalo pod noge predvsem slovenski narodnostni skupnosti, ki v Italiji živi od vedno. Vedno so predvsem desničarske politične stranke, od fašistov do desne frakcije krščanske demokracije, hotele ob vsaki priliki jahati zmagovitega konja fobje tako, da so jih potegnile na dan tik pred volitvami. Gre za dejstvo, mimo katerega ne moremo, če hočemo kolikor toliko objektivno govoriti o tem. Če je res, da se prejšnja slovenska oblast ni bila niti pripravljena pogovarjati o fobjah in žrtvah, ki so končale v njih, potem je seveda tudi res, da je slovenska vlada ustanovila posebno komisijo, ki naj razčisti ozadje fobje in njihovo zgodovino. Po drugi strani pa obstaja v Italiji skupina ljudi, ki so se poimenovali »Silentes loquimur«, in se imajo za edine, ki pravilno raziskujejo pojav fobje.

Ob mrtvih je treba vedno imeti veliko mero spoštovanja in pravega odnosa do njihovega spomina tudi ne sme manjkati. Vse to pa ljudem, ki sestavljajo skupino »Silentes loquimur«, manjka, saj ne poznajo osnovnih človeških vrlin, ki človeku dajejo dostojanstvo. Vedno in ob vsaki priliki namreč pridejo na dan z besedami o vseh Slovencih, ki niso samo boleče, ampak so tudi za nas izredno žaljive in preveč grobe, da bi jih tukaj ponavljali. Tako je bilo do sedaj še vedno, ko so se zbrali na javnem zborovanju, in tako je bilo tudi zadnjič v dvorani v Gorici, ko so na goriški Pokrajini hoteli spet govoriti o žrtvah slepe revolucije, a jim to ni uspelo iz več razlogov. Prvič zato ne, ker so ti ljudje tako zaslepljeni s sovraštvom do Slovencev in vsega, kar diši po slovenstvu, da ne govorijo in razmišljajo, ampak vedno in samo tulijo in kričijo besede, ki nimajo nobene povezave s sedanjo stvarnostjo in tudi z zgodovino ne. Tako kričijo in blatijo svoje sogovornike, da bi jim namesto »Si-

lentes loquimur« lahko mirno rekli »Clamantes loquimur« in še to bi bilo zelo milo rečeno.

V Gorico so prišli tudi slovenski strokovnjaki, za katere so najprej rekli, da bodo kot zgodovinarji lahko govorili, a so jih potem prevarali in jih imeli samo za goste, ko pa se je zgodovinar Marušič oglašil, je bilo nedostojnega obnašanja več kot preveč. V bistvu slovenski zgodovinarji pravilno pravijo, da se mrtvih ne sme politično izrabljati v najnižje namene in za najnižja čustva, kar slepi nacionalizem v bistvu je. Druga stvar, ki jo slovenski zgodovinarji zahtevajo, je tudi to, da se razišče vsa zgodovina, od takrat, ko je slovensko ozemlje prišlo po prvi svetovni vojni pod italijansko kraljevino, pozneje pod fašizem in tako naprej. Naj se torej razišče tudi petindvajset let fašizma in vsa druga vojna, ne samo fobje in vsega, kar je z njimi povezano. Gre torej za upravičeno zahtevo zgodovinarjev, ki hočejo tudi razložiti, zakaj je do tega pojava fobje prišlo. To pa seveda italijanski družini, ki se zbira okrog skupine »Silentes loquimur« ne drži, kar se je lepo videlo tudi v Gorici. Gre v bistvu za revanšizem in trgovanje z mrtvimi na skrajno nedostojen in prav primitivno poniglavl način, kot da bi s temi mrtvimi lahko upravičevali in opravičevali 25 let fašizma in vse Slovence enačili s tistimi ljudmi, ki so po vojni metali ljudi v kraška brezna-fobje. Enačiti nas Slovence s fobjami je stara in preizkušena metoda, ki vedno pred volitvami daje dobre sadove predvsem ob meji, kjer Slovenci živimo, nesmiselni nacionalizem spada v to igro, ki je tako umazana, da bi človek

najraje ne govoril o tem, a vseeno moramo, ker vemo, da je ta politična igra nevarna in nam zelo škodljiva.

Kot krščanskemu humanistu se mi upira dejstvo, da se lahko nekdo igra z grozovito smrtjo tudi nedolžnih ljudi, kot človeku mi je dosti bližji latinski izrek, naj se o mrtvih ne govori slabega. Kot Slovenec pa se zavedam, da je bila storjena tako Italijanom kot Slovincem, ki so končali v brezni našega Krasa, velikanska krivica, katero je treba na dostojen in človeka vreden način popraviti, če je res, da čas celi rane in je zgodovina učiteljica življenja. Zato ne morem ostati ravnodušen, ko me nekateri postavljajo ob bok klavcem kot človeka samo zato, ker sem Slovenec, kot ne morem sprejeti dejstva, da se v to umazano igro vpletajo nove politične stranke, ki obenem zagotavljajo, da do Slovencev nimajo nobenih predsodkov. Nesramnemu početju bi lahko naredili konec tako, da bi italijanski in slovenski strokovnjaki že enkrat naredili konec ugibanjem in podlim špekulacijam z mrtvimi. Vsaka smrt namreč človeka naredi starejšega in modrejšega, vsaka smrt pa tudi človeku pove, da smo si v smrti vsi ljudje najbolj enaki, saj edino smrt človeka izenači s človekom, vsem je namreč smrt dana z rojstvom. Več človeškega dostojanstva in več človeškega usmiljenja za ljudmi, ki so svojo življenjsko pot tragično končali v fobjah, zaradi enoumja in sovraštva! Prav sovraštva pa je še preveč, da bi se lahko še podpihivalo in to s fobjami, ki bi morale postati pomnik človeške zmote in slepega sovraštva, pomnik vsem nam, naj se kaj takega ne pripeti več.

Na Opčinah predstavili knjigo prof. Pahor Verri o Gonarsu

V Prosvetnem domu na Opčinah so v torek, 26. oktobra, predstavili knjigo tržaške profesorice Nadje Pahor Verri »Oltre il filo« (Onkraj žice). Avtorica jo je napisala na prošnjo občine Gonars, obravnava pa zgodovino tamkajšnjega koncentracijskega taborišča. Prof. Pahor Verri je zbrala pričevanja še živečih internirancev in njihovih ječarjev. V Gonarsu je bilo od leta 1941 do 43 zaprtih okrog 5.000 oseb. Delo »Oltre il filo« je bilo prvič predstavljeno ob 50-letnici razpustitve taborišča.

Na sliki: prizor s predstavitve knjige v Prosvetnem domu

»Silentes loquimur« gotovo ni skupina, ki bi se teh občečloveških lepih navad in načel držala. In nevarnost, da se kaj takega ponovi sploh ni tako daleč, ko poslušas slepo sovraštvo tistih, ki pravijo, da zahtevajo samo pravico za umrle. Več razsodnosti in spoštovanja do umrlih in vseh nas, samih sebe, torej!

Privatizacije v Italiji

Vprašanje privatizacije državnih in poldržavnih podjetij postaja v Italiji zelo aktualno. V tej zvezi je prišlo do ostrega spora med ministrom za industrijo Savono in predsednikom Iri-ja Prodigem, ki je bil svoj čas prav tako minister za industrijo. Po posredovanju predsednika vlade Ciampi je minister Savona odstop preklinal, še prej pa je vlada sklenila, da bo sama določila obliko privatizacij. Pri tem je treba predvsem rešiti vprašanje, kdo bo lahko postal delničar novih zasebnih podjetij, oziroma kdo bo imel nadzorstvo nad njimi. Privatizacija je aktualna tudi na področju bančništva, pri čemer prihajata v poštev predvsem banki Credito Italiano in Comit, ki sta denarni velesili. Nekateri te dni opozarjajo tudi na nevarnost, da bi se podjetij polastila mednarodna mafija, kateri, kot trdijo, ni težko zbrati 1.500 ali celo 2.000 milijard lir in dobiti v svoje roke nekaj ključnih gospodarskih postojank.

Pismo deželne Ssk zunanjemu ministru

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar se je zahvalil italijanskemu zunanjemu ministru dr. Ninu Andreotti za pismo, v katerem je napovedal, da bo vlada predlagala skupno šest milijard lir letnega prispevka za potrebe slovenske manjšine namesto napovedanih treh milijard. Ssk pri tem opozarja ministra, da se je to sicer zgodilo, a nikakor ne zadošča za premostitev kriznega stanja naših osrednjih ustanov, ki je nastalo, ker še vedno ni bil odobren pravičen zaščitni zakon. Italijanski manjšini so upravičeno vrnili prispevek na prejšnjo raven z zvišanjem od treh na štiri milijarde, poleg tega so ji zvišali še eno postavko, nesprejemljivo pa je krčenje prispevkov za Slovence za kar dve milijardi lir. Zato Ssk poziva ministra, naj poseže pri vladi za večje upoštevanje hudega stanja. Ravno tako ga prosi za hitro premostitev nadaljnje problema, ki izvira iz dejstva, da so prispevek za Slovence vključili v poglavje finančnega zakona, ki za izkoriščanje sredstev terja šele odobritev posebnih zakonskih določil.

O drugi točki Andreottovega pisma, ki napoveduje vladni osnutek zaščitnega zakona, pa izraža Ssk pričakovanje, da bo vlada vzpostavila ploden dialog z manjšino še v obdobju pripravljanja besedila.

Nujno je, da Slovenci stopamo povezano na politično pot (4)

Objavljamo četrti del poročila tajnika Ssk za Tržaško Martina Brečelja na strankinem pokrajinskem kongresu 3. t.m.

(Ured.)

KRAJEVNE LUČI IN SENCE

Seveda pa so za naš položaj slej ko prej velikega pomena politične razmere na krajevni ravni, kjer se tudi marsikaj spreminja. Dežela Furlanija-Juljska krajina je prva v Italiji, v kateri se je povzpela na oblast Severna liga. Kot sem že povedal, z velikim zanimanjem beležimo odprta stališča, ki jih novi predsednik deželne odbora Fontanini zavzema do naše problematike, do sodelovanja s Slovenijo itd. Očitno ni brez pomena, da gre za človeka, ki izhaja iz vrst furlanskega avtonomističnega gibanja, na katero Ssk veže dolga tradicija sodelovanja.

Druga stvar pa je stanje na Tržaškem, ki seveda posebej zanima ta naš zbor. V Trstu se razmere za Slovence dejansko stalno slabšajo vse od časov levo-sredinskih uprav, pri katerih je tudi Ssk aktivno in plodno sodelovala. Glavni nosilec te politične involucije je, kot znano, LpT. Neposredno pod njeno taktirko ali ob njenem bistvenem pogojevanju sta osrednji tržaški krajevni upravi v zadnjih letih zavzemali do slovenske manjšine vse bolj negativna in kar odprto sovražna stališča, kot je prišlo do izraza z zadnjo Stafierijevo tržaško občinsko upravo. Očitno sta tudi kriza in naposled razpad Jugoslavije v Trstu in drugod sprostita stare nacionalistične strasti ter zbudila nove revanšistične skomine. In to ne le v LpT in v novofašističnem gibanju MSI. Temu se nista znali ogniti niti obe doslej največji vladni stranki, KD in PSI, ki sta vse bolj zaprta stališča do slovenske manjšine iz Trsta prenašali tudi v okolico, še posebej v občino Devin-Nabrežino, kjer ni čudno, da je Ssk vse težje našla skupni jezik z njima, potem ko je bila prisiljena prekiniti sodelovanje z obema na tržaški občini in pokrajini.

A ta politika zapiranja ni pogubna le za tržaške Slovence. To je danes na dlani, ko Trst preživ-

lja mogoče najhujšo krizo v svoji zgodovini, in to na vseh področjih, od gospodarskega, prostorskega in socialnega pa vse do kulturnega, da seveda ne govorimo o kakovosti sožitja med pripadniki tu živečih narodov, zlasti med Italijani in Slovenci. Gre za nujne rezultate politike, ki ne pusti, da bi se tržaška stvarnost sproščeno izražala v vsej svoji bogati raznolikosti, ki noče imeti odnosov pravega sodelovanja s sosedi, začeni s Furlanijo, da ne govorimo o Sloveniji in Hrvaški.

Ta politika oziroma kako se ji upreti, kako se ji učinkovito zoperstaviti in po možnosti celo prispevati k oblikovanju neke stvarne alternative proti njej, je seveda glavni problem, ki se nam postavlja na krajevni ravni tudi na skorajšnjih upravnih volitvah.

NAŠI NAPORI IN DOSEŽKI

Ssk se je od vedno zavzemala za dva cilja: prvič, doseči čim večjo enotnost med Slovenci; drugič, na tej osnovi čim odločneje in uspešneje uveljaviti pravice in koristi slovenskega življa v sodelovanju z večino oziroma z večinskimi političnimi strankami v korist razvoja in vsestranske rasti celotnega obmejnega prostora. Naši pozivi k enotnejšemu in odločnejšemu nastopanju Slovencev v Italiji pa so postali posebno vztrajni po padcu Berlinskega zidu, s katerim so padle nekatere zgodovinske pregrade, ki so delile tudi našo skupnost. Tako smo med drugim na zadnjih parlamentarnih volitvah predlagali, da bi se Slovenci dogovorili za skupne kandidate za rimski parlament, na zadnjih deželnih volitvah smo predlagali skupen nastop. Tudi s kandidaturami smo skušali pokazati to svojo usmeritev. V tem sklopu naj omenim npr. neodvisno kandidaturo prof. Ivana Peterlina, še posebej pa kandidaturo prof. Sama Pahorja, ki je vzbudila toliko razprav. Z njo smo hoteli predvsem dokazati, da, ko govorimo o stranki odprtih vrat, mislimo resno in prepričan sem, da je to dejanje pomembno prispevalo k rušenju pregrad med Slovenci v Italiji, ki so mogoče bolj

oziroma prej psihološkega kot ideološkega značaja. Tudi kandidate drugih osebnosti na lanskim tržaških občinskih in pokrajinskih volitvah so se vključevale v to logiko in slovenski volivci so jih, kot kaže, razumeli in nagradili. To dokazuje precejšen porast v številu glasov. Na lanskim tržaških občinskih volitvah je Ssk prejela 4.490 ali 2,9% glasov, tj. 939 ali 0,9% več kot leta 1988, na lanskim pokrajinskih volitvah pa 6.167 ali 3,6% glasov, tj. 316 ali 0,4% več kot leta 1988.

Seveda pa ni mogoče zanikati, da je bila izvolitev prof. Sama Pahorja v tržaški občinski svet v dobršni meri izraz protesta proti vse bolj nevzdržnim in ponižujočim političnim razmeram za Slovence v Trstu (pa tudi drugod). V takšnih razmerah je težko reči, kaj je najbolje storiti, ali se odločno upreti in tvegati še hujšo reakcijo, ali se potuhiniti in tvegati pokop. Prav je imel Brecht, ko je klel čase, ki terjajo heroje. Kar se nas tiče, mislim, da smo vsaj to dosegli, da je problem slovenske manjšine prišel jasneje do izraza kot eden bistvenih nerešenih problemov Trsta in širšega obmejnega prostora, problem, ki ga ni mogoče obiti, in to ne samo zavoljo Slovencev, temveč zaradi usode celotne tržaške in širše stvarnosti.

VOLILNE REFORME IN SLOVENCİ

Zdaj so pred nami nove volilne preizkušnje, in sicer z novimi volilnimi pravili. 21. novembra bodo na Tržaškem občinske volitve v občinah Trst, Devin-Nabrežina in Milje, prihodnje leto pa med drugim najbrž tudi parlamentarne. Kaj nova volilna pravila lahko pomenijo za našo manjšino, smo, kot rečeno, grenko izkusili na letošnjih pokrajinskih in deželnih volitvah. Ssk je na tržaških pokrajinskih volitvah z dne 6. junija 1993 prejela 6.971 ali 4,5% glasov, tj. 804 ali 0,9% več kot leto poprej, a ni uspela izvoliti nikogar. Podobno se je zgodilo v goriški pokrajini. Na deželnih volitvah prav tako z dne 6. junija 1993 je Ssk dosegla 9.633 ali 1,2% glasov, tj. 951 ali 0,1% več kot leta 1988 in tudi v tem primeru ni izvolila svojega predstavnika. Kot že rečeno, je bil obračun negativen za celotno našo narodno skupnost, saj je od treh slovenskih deželnih svetovalcev ostal le eden, od treh tržaških pokrajinskih svetovalcev prav tako eden, od vseh goriških pokrajinskih svetovalcev pa nobeden.

Očitno je, da nova volilna zakonodaja onemogoča, da bi Slovenci neposredno in samostojno izvolili svoje predstavnike v javna izvoljena telesa, še zlasti ne, če

ostajamo strankarsko razcepljeni. Izjemo bi lahko predstavljale le nekatere manjše občine, kot so na Tržaškem Zgonik, Repentabor in s kako težavo Dolina. Nova volilna zakonodaja je torej sama po sebi nenaklonjena manjšinam, še posebej pa naši, ki ni koncentrirana na teritoriju. Še več. Reči smemo in moramo, da je krivična, saj je zastopanost v izvoljenih telesih ena izmed vse bolj mednarodno priznanih pravic manjšin, kot potrjuje že omenjeni osnutek konvencije o pravicah manjšin Sveta Evrope. Prav zato smemo in moramo tudi vztrajati pri zahtevi po naši zajamčeni minimalni zastopanosti v izvoljenih telesih, od krajevnih uprav pa vse tja do parlamenta. Gre za pravico, ki jo, kot že rečeno, Italijani in Madžari v Sloveniji uživajo, kakor tudi nekatere druge manjšine v Evropi in celo v sami Italiji, konkretno npr. ladinska.

Nekateri zajamčeno minimalno zastopanost podcenjujejo, češ da bi pomenila v bistvu le simbolično prisotnost v izvoljenih telesih, ker ne bi mogla bistveno vplivati na politična ravnanja. Gotovo je v tej ugotovitvi precej resnice. Vendar nihče ne bi smel podcenjevati možnosti, da neka narodnostna skupnost že samo izraža svoje specifične potrebe in zahteve v institucijah, pa tudi njena zgolj simbolična prisotnost v izvoljenih telesih bi bila prav kot zgolj simbolična zelo pomembna, saj bi pomenila vidno priznanje navzočnosti slovenske narodnostne skupnosti, kar je vselej bistvenega pomena za vsako manjšino. Problem ni veliko drugačen kot pri zahtevi po javni rabi slovensčine. Vselej pa je treba paziti, da zastopanosti neke narodnosti kratko malo ne vzporejamo z zastopanostjo neke politične ideje ali mnenja.

Seveda se tu postavlja vprašanje, kaj natančno mislimo, ko zahtevamo zajamčeno minimalno zastopanost. Tako se moramo npr. vprašati, ali je za nas sprejemljiv volilni sistem za manjšine, kakršnega poznajo v Sloveniji. Nekateri ga a priori odklanjajo, češ da ta model predpostavlja preštevanje manjšin. Mislim, da le ni tako, saj vpis v volilne sezname manjšinskih volilnih upravičencev le ni isto kot preštevanje. Poleg tega ne gre pozabiti, da Italijani in Madžari v Sloveniji imajo pravzaprav dvojno volilno pravico, eno kot manjšinci, drugo kot ostali državljani. Kljub vsemu temu pa je najbrž res, da nam je iz političnih in psiholoških razlogov bližji neki drug model zajamčenega zastopstva, in sicer model, ki bi zagotavljal izvolitev tistih manjšinskih kandidatov, ki prejmejo največ glasov, ne glede na listo na kateri nastopajo.

(konec prihodnjič)

7. nagrada iz sklada »M. Flajban«

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje letos svojo sedmo študijsko štipendijo iz sklada »Mihael Flajban«. Štipendija bo znašala 2.000.000 Lir letno in bo trajala za vso redno študijsko dobo, v kolikor bo lastnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na tržaško ali videmsko univerzo v akademskem letu 1993/94.

Za podrobnejša pojasnila o pravilniku naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Machiavelli 22, 2. nadstropje, telefon 631203, ob sredah od 16. do 18. ure.

Rok zapade 30. novembra.

Na predlog Ssk, SKP in SSO

V parlamentu predložen osnutek za zaščito naše narodne skupnosti

Na predlog Slovenske skupnosti, slovenske komponente Stranke komunistične prenovne in Sve-ta slovenskih organizacij so številni senatorji in poslanci podpisali v Rimu v obeh zbornicah predlog zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. Sestavljalci tega predloga sicer poudarjajo, da gre za začasno rešitev, ki naj opozori na temeljne zahteve slovenske manjšine, seveda pa so v bodoče možne vse širše pobude.

V naši narodnostni skupnosti je ob vesti, da je bil zakonski predlog, ki so ga sestavili pripadniki različnih komponent Slovencev v Italiji, prišlo do polemičnih odzivov. Tisti, ki se niso strinjali, da se ta predlog predstavi sedaj, so Ssk, SKP in SSO očitali, da so s tem razbili enotnost. Kot pa so poudarili v vrstah Slovenske skupnosti, je bilo to dejanje nujno. Naša javnost se je že dolgo spraševala, kje je ta osnutek, o katerem se je tako dolgo govorilo, a je potem vse utihnilo. Dogovor med vsemi komponentami naše narodnostne skupnosti pa je od vsega začetka bil, da se osnutek predloži, ne pa samo, da se o njem razpravlja. Kot kaže, je prišlo do različnih ocen o tem, koliko je nujno, da se v tem trenutku predloži ta skupni osnutek.

Besedilo, ki je bilo predloženo, je sad večmesečnega dela v okviru skupnega slovenskega zastopstva in upošteva tudi popravke z njegove zadnje seje 18. oktobra. Takrat pa je ena izmed komponent predlagala še dodatno poglobljanje nekaterih vprašanj. Ssk, SKP in SSO pa so bili mnenja, da ni več mogoče odlašati s predlogom v času intenzivnih priprav za predložitev vladnega osnutka. V tem trenutku je bistvenega pomena, da so tudi formalno, z urad-

nim predlogom, znane zahteve slovenske manjšine ali vsaj njene-ga pomembnega dela v pričakovanju, da jih vlada pri svoji pobudi upošteva, piše v tiskovnem poročilu, ki ga je izdala Slovenska skupnost.

»Vse tri komponente«, beremo še v poročilu, »soglašajo s stališčem, da ostaja seznam predlagateljev odprt še za druge parlamentarce, saj si ne mislijo lastiti kakega prvenstva in ne želijo spodbujati polemik. Vse tri izražajo maksimalno pripravljenost, da v primeru, da uspe v kratkem roku še nadalje izboljšati besedilo in o njem doseči soglasje, izboljšajo ali umaknejo že predloženo besedilo in ga istočasno nadomestijo z novim, ki bi ga podpisal čim širši krog parlamentarcev. Do takrat pa je nujno, da leži v parlamentu vsaj ta jase in uraden predlog o temeljnih pravicah in zahtevah naše skupnosti.«

Zakonski predlog so za senat podpisali Cesare Dujany iz doline Aoste, tajnik predsedstva senata, predsednik SKP Armando Cossutta, predstavnik Južnotirolske ljudske stranke Roland Riz, predsednik mešane skupine v senatu, in Ersilia Salvato, načelnica skupin SKP. Za poslansko zbornico je bilo podpisnikov še več: predsednik mešane skupine Luciano Caveri, predstavnik Uniön Valdôtaine, Giancarlo Acciaro, poslanec Sardinske akcijske stranke, Lucio Magri, predsednik poslanske skupine SKP in Mario Brunetti, član te skupine, ter še poslanci Južnotirolske ljudske stranke Michl Ebner, tajnik predsedstva, ter Helga Thaler in Hans Widmann. Za predstavitev zakonskega osnutka bi zadostovala dva podpisa, eden za senat in eden za poslansko zbornico.

Ssk je s problemom seznanila komisarja

Bo goriški šolski center kmalu urejen?

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo.

Novi slovenski šolski center v Gorici močno vznemirja vso slovensko javnost zaradi nerazumljivega zavlačevanja z dokončno ureditvijo telovadnice, dvorane in okolja. Svetovalska skupina Slovenske skupnosti je na ta problem opozorila tudi novega komisarja na sestanku pred nekaj tedni. Obljubam so sledila tudi konkretna dejanja, ki dajejo upanje, da bo v kratkem času prišlo do dokončne ureditve šolskega centra in do njegove otvoritve; svetovalca Ssk sta imela v zadnjih mesecih vladanja prejšnje koalicije jasen vtis, da ta ni hotela dograditi in otvoriti centra iz strahu pred nacionalističnimi italijanskimi krogi. Glavni inženir občine Spanò je v imenu komisarja dne 8. oktobra sporočil svetovalski skupini Slovenske skupnosti sledeče:

Telovadnica, ki ima od 30.9.93 začasno dovoljenje za uporabo, bo v kratkem dobila še črte igrišč; manjkala bodo tako le še manjša dela, ki jih je skupaj z ureditvijo avditoriuma dala občina na dražbo; 11. oktobra so v zvezi s tem pregledali ponudbe tvrdk. Vsa stavba potrebuje seveda pred otvoritvijo vsa dovoljenja in preglede za dokončno uporabnost.

V pismu niso omenjeni žaljivi napisi, ki bi jih bila morala občina na prošnjo dijakov, profesorjev in staršev že zdavnaj izbrisati. *Tajništvo Slovenske skupnosti*

Praznično na Katinari

Na sliki: Pavle Merku in Joško Gerdol med predstavitvijo lične knjižice o Katinari (foto S. Ferrari)

Na domačo hvaležnico v nedeljo, 17.10., je bilo na Katinari letos še bolj praznično, saj so verniki prejeli novo knjigo Jožka Gerdola Zupnja in cerkev Presvete Trojice na Katinari. Gre za bogat opis zgodovine farnega območja, ki je izšla ob sklepu proslav ob stoletnici ustanovitve župnije. Knjižica je vključena v zbirko Sakralni spomeniki Primorske. V petek, 22. t.m., pa je bila v cerkvi za širšo javnost predstavitev, ki je imela širok odmev v italijanskih in slovenskih občilih. Profesor Pavle Merku je poudaril pomembnost dela, saj se sedanost lahko dojamemo na osnovi poznavanja preteklosti. Jožku Gerdolu je izrazil priznanje za zahtevno delo. Knjiga je dvojezična in predstavlja koristen dokument o sedanji in pretekli stvarnosti župnije, ki je bila v zadnjih desetletjih hudo okrnjena ob ustanovitvi novih župnij na močno urbaniziranem območju, kar je sprevrglo narodnostno okolje. Bogato je delo opremljeno s fotografijami, tudi barvnimi. Osrednji del vsebuje barvne slike celotnega križevega pota, stenskih slik Toneta Kralja, ki monumentalno ovijajo cerkev. Opis pomembnosti Kraljevega dela in njegovih slik na Katinari je prispevala Ondina Pečar. Na predstavitvi je Miro Oppelt podal prerez Kraljeve ustvarjalnosti, njegovega poslanstva na Primorskem ter orisal bogastvo križevega pota iz leta 1931. Gre za najlepše ohranjeno delo iz vrhunca njegove ustvarjalnosti v obdobju nove stvarnosti. Pri tem je podčrtal vlogo slovenskih duhovnikov pri pospeševanju likovne kulture in omenil poleg Kraljevih še primere Spacalove, Mušičeve in Černigojeve ustvarjalnosti v cerkveni umetnosti. To vlogo slovenskih duhovnikov nadaljuje tudi sedanji katinarski župnik

Anton Žužek, saj je poskrbel za restavriranje Kraljevih slik in cerkvene opreme ter za kritje stroškov za izdajo knjige, ki je izšla z delnim prispevkom Prosvetne matice. Za tisk in oblikovanje res lične izdaje je poskrbela tiskarna Graphart.

V nedeljo, 24.10., pa so župljani počastili 85-letnico katinarskega organista Justa Lavrenčiča, ki že več kot šestdeset let skrbi za cerkveni pevski zbor. Meri Merlak je sestavila toplo zahvalno besedilo, ki ga je s pergamenta prebral Joško Gerdol.

Prof. Pirjevec v Gorici

Gost »Srečanja z avtorji«, ki jih že vrsto let z uspehom prireja Upravni odbor Kulturnega doma iz Gorice, bo v petek, 29. oktobra, raziskovalec in univerzitetni profesor zgodovine vzhodne Evrope, prof. Jože Pirjevec iz Trsta. Govoril bo o svojem zadnjem delu »Il giorno di San Vito« (Vidov dan), ki je že postal prava uspešnica. Delo obravnava zgodovino Jugoslavije od 1918 do 1992, založila pa ga je italijanska družba RAI Nuova Eri. Uvodno misel bo na večeru podal senator Darko Bratina iz Gorice.

Srečanje bo v konferenčni dvorani pokrajinskega muzeja na goriškem gradu in se bo pričelo ob 18. uri.

ČESTITAMO!

V soboto, 23. oktobra, sta se na Opčinah poročila

Barbara Ferluga in Robi Vidoni
Novoporočencema voščijo veliko sreče na skupni življenjski poti

Fantje izpod Grmade

Mladoporočencema Robiju Vidoniju in Barbari Ferlugi čestita tudi naš list in jima želi veliko sreče.

Slovenska misijonarka Marija Sreš o svojih bogatih izkušnjah

Dve desetletji med najrevnejšimi v Indiji

Marija Sreš je slovenska misijonarka v Indiji, v državi Gujarat, ki meji s Pakistanom. Živi v plemenski skupnosti, oblači se kot domačini, je z njimi in jim skuša po svojih močeh pomagati. Ukvarja se tudi z vzgojo otrok in skuša osvoboditi ženske, ki so v domala vsej Indiji v podrejenem položaju. Kot sama pravi, so se začele ženske, s katerimi je vsak dan v stiku, polagoma zavdati svojega stanja in so postale odločnejše. Marija Sreš je v Indiji že več kot 20 let in je torej ta skrivnostna deželca, polna mysticizma, dejansko njena druga domovina. Sredi meseca je bila ta katoliška misijonarka na obisku tudi v Trstu. Med drugim je predavala v Društvu slovenskih izobražencev in prav tam smo se ob koncu srečanja pogovorili z njo.

Kateremu redu pripadate in kakšne so njegove naloge?

Pripadam redu Kristusa Jezusa (Misionaires de Kristus Jesús), to je španski red, ki je bil ustanovljen pred 49 leti. Naša ustanoviteljica je María Camino Sanz. Osnovala je popolnoma nov misijonarski red. Vedno je imela pred očmi dejstvo, da so sestre, ki so živele v njenem času, morale spoštovati stroga pravila glede urnikov in oblačenja, to pa prvič pomeni, da niso mogle živeti in biti z ljudmi vedno, ob vsaki uri, poleg tega pa jih je od njih ločevala tudi redovniška obleka. Pri redu Kristusa Jezusa takšnih pravil ni, saj je María Camino Sanz želela, da smo svobodne ženske in da oznanjamo evangelij na najbolj neposreden in najbolj naraven način. V Evropi ne delujemo, pač pa v Afriki, Južni Ameriki, Aziji, Indiji, na Japonskem in sedaj tudi na Filipinih.

Ali je v teh 22 letih, odkar vi delujete v Indiji, veliko ljudi sprejelo katoliško vero ali pa jim njihova tisočletna kultura in religija, ki sta tako različni od naših, onemogočata ta korak?

Odkar sem v Indiji moram reči, da nisem videla veliko spreobrnjenj. Katoliška vera se ne širi, intelektualci in pripadniki višjih kast je sploh ne sprejemajo. Nekaj časa so jo sprejemali člani rodovne skupnosti, to je plemen, a še posebej zato, ker so obenem dobivali neke vrste materialno pomoč. Tudi mi jih sedaj ne skušamo več množično spreobračati, ampak jim želimo predvsem pomagati, da živijo bolj človeško, da se izobrazijo. Bistvo našega dela je torej osvoboditev ali pa spremljanje ljudi na njihovi življenjski poti, podpora pri njihovi vsakdanji borbi za obstoj in za dostojanstvo, to predvsem pri ženskah.

Ena od vaših temeljnih nalog je tudi osvoboditev žensk, ki sodijo za Indijce v nižji svet. Kaj vam je doslej uspelo storiti zanje? Koliko se same indijske ženske zavedajo svojega položaja?

Status indijske žene še vedno ni status človeka. Iz lastne izkušnje pa sem videla, ko sem že nekaj let delala na istem kraju s istimi ženskami, da so se izobrazile, se naučile pisati, brati in si tudi začele prevzemati odgovornosti za razne proizvodne vladne programe. S tem so tudi dobile nekaj denarja. Tako so začele ženske same se-

be bolj ceniti, spoštovati pa so jih začeli tudi moški. Nekateri so tako dobili nekaj zaupanja vase, tudi svoje hčerke sedaj pošiljajo v šolo, da bi imele boljše življenje kot jih imajo same.

Kako pa je trenutno v Indiji organizirano šolstvo? Nekateri družbene plasti so verjetno tudi glede tega diskriminirane...

Dokumentov, ki bi utemeljevali ta poseg, ni videl nihče

Bo osnovna šola v Šempolaju zaprta do konca leta?

Kljub slovesnim obljubam in zagotovilom komisarke v devinsko-nabrežinski občini Nerijeve je slovenska osnovna šola »Stanko Gruden« še vedno zaprta. V začetku prejšnjega tedna so odprli vrtec — poslopje stoji prav ob osnovni šoli — in starši so se spraševali, zakaj je bilo treba čakati mesec dni za delo, ki je bilo dokončano v treh dneh. Tudi starši osnovnošolčkov iz Šempolaja so prepričani, da jih vodijo za nos. Obenem pa se pritožujejo, da so v svojem boju za ohranitev vaše šole sami. Predvsem bi potrebovali in tudi pričakovali več pomoči s strani slovenskih šolskih predstavnikov. Napovedali pa so že, da bodo potrpežljivo počakali do konca meseca. Komisarka je namreč postavila ta rok za izvršitev »nujnih« del v poslopju. Če se do takrat ne bo nič zgodilo, bodo starši na prvi novembrski delavnik pripeljali svoje otroke spet v Šempolaj.

Kot nam je povedala bivša odbornica za šolstvo Vera Tuta Ban, je še

V mestih je šolstvo zelo razvito in je tudi zelo kvalitetno, po vaseh pa je vse odvisno od vaškega učitelja. Plačuje ga vlada in samo od njegove vesti je odvisno, če sploh pride v šolo. Večini je vseeno, če otroci kaj znajo ali pa nič. Nekateri niti ne pridejo v razred, otroke prepuščajo naprej, ne da bi jih poznali, saj vlada učiteljev ne nadzoruje. Tako se lahko zgodi, da pride učenec do 8. razreda, pa ne zna ne pisati in ne brati.

Indija bo morala v bodoče posvetiti več pozornosti izobraževanju, saj razvoj ne pomeni le materialni napredek, ampak je bistvenega pomena tudi izobrazba, predvsem izobrazba žena, ki bi lahko prevzela svojo vlogo v družbi in svoje odgovornosti ter s tem prispevale k vsestranskemu napredku države.

Bi morda povedali nekaj besed o temeljih hindujske religije in o verskih bojih, ki so v Indiji vsakdanost, kot tudi večkrat beremo v časopisih?

V Indiji je več religij. Največ je, kot znano, hindujscev. Eno od njihovih bistvenih verovanj je vera v reinkarnacijo. Kdor se v določeni kasti rodi, v tem življenju nikakor ne more napredovati. Z dobrimi deli, trpljenjem, spoštovanjem družbenih določil pa se lahko v drugem življenju rodi v višji kasti. V Indiji pa je tudi mnogo muslimanov in večkrat na žalost prihaja do bojev med pripadniki obeh skupnosti. Med njima je veliko sovraštvo, ki je tako močno, kot je na

primer v Bosni med različnimi narodi. To je nekaj, česar ne moreš racionalno razložiti.

Še besedo glede kastne razdelitve. Se kaj spreminja ali pa je vse ostalo natanko tako, kot je bilo že pred stoletji?

Po mojem je družbena ureditev že stoletja popolnoma enaka, vsaj v praksi, čeprav država uradno kast ne priznava. V ustavi je takšna delitev ljudi prepovedana, v resnici pa to »pravilo« še vedno obstaja in ga vsi spoštujejo, tako, kot so ga prej. Še danes tako prihaja do tragičnih primerov, če nekdo krši te »kastne zakone«. Tako se je na primer zgodilo, in ni bilo dolgo tega, da sta se zaljubila fant iz nižje in dekle iz višje kaste. Ljudje so ju linčali...

Pogovarjala se je
Helena Jovanovič

Zasedanje SSŠ v Jamljah

V sredo, 20. okt. 1993, je bilo v Jamljah srečanje predstavnikov goriškega in tržaškega tajništva Sindikata slovenske šole.

Glavni namen sestanka je bila sestava kandidatnih list za obnovo deželne šolske komisije, katere mandat se izteče 25. nov. 1993.

Sindikalni predstavniki so nato razpravljali o novi zakonodaji, ki zagotavlja pravno predstavništvo samo tistemu sindikatu, ki ima določeno število včlanjenih. Teh je sicer pri Sindikatu dovolj, vendar je članstvo formalno priznано le z odtegljaji na plači. Tržaško tajništvo je s to akcijo že začelo, goriško pa bo zadevo predstavilo svojemu članstvu na rednem običnem zboru, ki bo prihodnji mesec.

SI

ter v stranišče prinesli papirnate brisače in tekoče milo.

Precej čudno je tudi, da kljub številnim pismenim prošnjam, da bi dobili v roke kopijo občinskih dokumentov, ki utemeljujejo zaprtje šempolajske šole, nihče še ni imel te »časti«. Sklepa o tej odločitvi prav tako ni nihče videl. »Na podlagi dokumentov, ki jih imam v rokah,« je še dejala bivša odbornica, »je razvidno, da ni od vseh šol v naši občini vseljiva le devinska osnovna šola, prav tista, v katero so sedaj natrpali otroke tudi iz Sosljana. Zakaj je komisarka, ki jo tako skrbi varnost otrok, izpraznila šolo v dobrem stanju in napolnila tisto, ki je v slabem?«

Šempolaj je še zadnja šola v zgornjih vaseh devinsko-nabrežinske občine, ki še ni bila zaprta, oziroma, kot se po novem reče, »racionalizirana«. Starši iz Šempolaja pa bodo lahko v svojih prizadevanjih uspeli le, če bodo imeli podporo naše skupnosti.

Romano Guardini ob 25-letnici smrti 350 let duhovnije Opatje selo

Prvega oktobra smo se spomnili, da je pred 25 leti v svojem štiriinosemdesetem letu umrl v Münchnu v mestu in nemškem kulturnem in verskem življenju poznan »gospod profesor«. Tako so običajno imenovali Romana Guardinija, teologa, pedagoga in misleca.

Rojen je bil v Veroni, vendar so se po enem letu starši preselili v Mainz, ker je bil oče zastopnik trgovskega podjetja. V zapisih: »Beležke o mojem življenju« pravi, da je ta dobil še tri brate. Premožna družina si je privoščila strogo nemško vzgojo. O sebi pripoveduje, da se je z očetom vedno pogovarjal italijansko, z mamo pa nemško, saj je bila Tirolka. Njegova začetna pot študija na univerzi v Tübingenu je bila zelo pustolovska. Najprej je poskušal na matematiki in fiziki, potem je presedlal na kemijo, tudi tu ni bil zadovoljen, zato je poskušal še na ekonomiji in političnih vedah. Po premisleku je spoznal, da je njegova pot drugje, zato je prijel v frajburško bogoslovje in bil 1910 posvečen v duhovnika. Poslali so ga na nemško župnijo. Vendar se je 1914 spomnil, da ni nemški državljani in da ne more poučevati verouka, zato je zaprosil za to državljanstvo in ker ni bilo mesta drugje, so ga upoklicali v vojsko in je delal v neki pisarni kot bolničar. Leta 1915 je pridobil doktorat iz teologije. Zanimivo je obdelal sv. Bonaventuro. Tako je 1921 leta prišel na univerzo v Bonn. Naslednje leto ga je ministrstvo za kult poklicalo v Berlin, kjer je predaval filozofijo in katoliški svetovni nazor na univerzi. Tam so ga izredno zapostavljali. Verjetno tudi zato, ker je imel italijanski priimek, pa tudi, ker je veljal za »propagandista«. Leta 1939 so mu svetovali, naj se upokoji. Tako so se ga na lep, pa tudi Nemcem primeren način rešili. Iz Berlina se je

preselil v Tübingen in od tu v München.

Ob njegovi sedemdesetletnici je bil München dobesedno »na nogah«. Bil je izredno cenjen in spoštovan. Svoja spoznanja je preli in predaval. Poznavalci nemškega jezika še danes priznajo, da je imel izreden nemški jezik, s pravim izrazoslovnim germanskim bogastvom. Izdal je ogromno govorov, razprav, predavanj, pridig, esejev in celo skladovnico knjig. Verjeno je njegovo najboljše delo »Gospod«, ki je izšlo 1937. leta in obravnava Jezusovo življenje. Doživel je osemnajst izdaj in je prevedeno v nad 20 jezikov. Zanimiv je tudi njegov zadnji esej z naslovom: »Konec novega časa«. Izšel je leta 1950 in v njegovem zaključku tudi beremo: »Človek mora spoznati polno mero svoje odgovornosti in jo sprejeti nase. Če hoče to doseči, mora najprej zavzeti odnos do stvarne resnice. V človekovem najglobljem bistvu, z osebno človekovo iskrenostjo, pa edino tako pride do Večne Resnice...«

Leta 1962 je prejel mednarodno nagrado za življenjsko delo. Za njegovega učenca se je štel tudi papež Pavel VI. Prav zato ga je dvakrat hotel imenovati za kardinala, kar je seveda odklonil. Bil pa je navezan na Isolo Vicentino pri Vicenzi, kraj, kjer so živeli njegovi nečaki. Tam je veliko pisal in tudi razmišljal. Vsaj tako so radi pripovedovali njegovi nečaki.

Slovenci smo z veliko mero povezani z Guardinijevim vplivom. V slovenski jezik so prevedena njegova dela, in sicer: »Sveta znamenja«, »Uvajanje v molitev«, »Križev pot«, »Svet in oseba«. Menda je zadnji prevod brošura »V srcu Boga iz leta 1990«. Tako lahko tudi slovenski bralec spozna tega prodornega misleca in od njega odnese kanček njegove duhovnosti.

Ambrož Kodelja

V Opatjem selu na Krasu so slovesno proslavili 350 let domače duhovnije, ki je leta 1935 postala župnija. Danes obsega štiri vasi: Opatje selo, Lokvico, Novo vas in Hudi log. Do leta 1947 je bil del župnije tudi Dol, ki je po razmejitvi postal del Italije in je sedaj podružnica župnije Jamlje, opajska župnija pa je s tem izgubila približno eno tretjino svojega prebivalstva. Danes šteje nekaj čez petsto ljudi. V zadnjih letih je v njej zrastle veliko novih hiš.

Na jubilej se je župnijska in vaška skupnost vneto pripravljala. Mogočen slavolok pred cerkvijo z letnica 1643-1993 je mimoidoče že takoj opozoril na praznovanje. V soboto, 23. oktobra, je bil v slavnostno okra-

šeni cerkvi koncert domačih in okoliških pevcev v organizaciji PD Kras Opatje selo. Nastopili so prosvetni in cerkveni zbori, programa pa je bilo kar za dve uri. Toliko pevcev v opajskem župnijskem hramu še ni bilo. V nedeljo popoldne je sledil liturgični del slavlja s slovesnim somaševanjem, ki ga je vodil koprski generalni vikar Renato Podbersič.

Domači župnik Vinko Lukan, ki je v Opatjem selu od leta 1966, je za jubilej pripravil monografijo »Opatje selo skozi čas«. Podatke je skrbno zbiral celo vrsto let. Z opremo in oblikovanjem domačina Milovana Valiča je nastala naravnost razkošna knjiga. Vsebinsko obravnava tudi boleče dogodke. P.B.

Novi predsednik bančne sekcije SDGZ

Na občnem zboru Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je bil v Gorici 22. t.m., je bil za predsednika bančne sekcije izvoljen Pavel Milič, ravnatelj HPO z Opčin, podpredsednik pa je Andrej Gergolet s Hranilnice in posojilnice v Doberdolu. O dogodku bomo še poročali.

»Nagrada šport in šola«

V razstavnih dvorani Hranilnice in posojilnice na Opčinah, Ul. Ricreatorio 2, bo v petek, 29. t.m., ob 18. uri kratka slovesnost ob podelitvi posebnih priznanj »Nagrada šport in šola«. Podelilo jih bo ZSSDI s slovenskimi bančnimi zavodi, združenimi v bančni sekciji pri SDGZ. Nagradjeni bodo dijaki in dijakinje slovenskih višjih srednjih šol s Tržaškega in Goriškega, ki so dosegli odlične uspehe tako na šolskem kot na športnem področju. Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev novega Šolskega dnevnika, ki so ga izdali slovenski denarni zavodi v Italiji.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Erik Dolhar Življenje za novo domovino?

Prejšnji teden smo objavili prvo razmišljanje mladega avtorja Erika Dolharja o vojni v Sloveniji. Sestavek je nastal v Washingtonu, ko je bil Dolhar zaposlen pri tamkajšnji slovenski radijski postaji »Glas Amerike«. V tokratni številki naše lista objavljamo še en njegov tekst, ki je nastal v istem času. (Ured.)

Namesto da bi me prijatelji v Nabrežini pričakali v običajnem veselem razpoloženju, da bi jim razkril podrobnosti svojega najnovejšega poletnega potovanja, so me na »placu« sprejeli v glavnem dolgi, poparjeni obrazi. »Prijatelj, jaz bi zagrabil za kalašnikov in skočil čez mejo!«

»Kaj misliš, da si edini? Mi bi vsi šli!«

»Erik, našim bratom bi bilo treba konkretno priskočiti na pomoč. Zaenkrat se je s tem začela ukvarjati le peščica mladih v zgoniški občini, ki zbira pomoč.«

»Meni se to zdi skoraj premalo.«

»Erik, kaj ti je?«

»Vojna v Sloveniji! Če bi se dalo, se bom šel boriti!«

»Ma ka si fora? Hočem reči, da spoštujem tvojo odločitev, če misliš, da je tako prav.«

Ko sem svoje želje izrazil doma, so staršem seveda vstali lasje na glavi. Mati me je vsak dan pono v noč čakala na stopnicah s slikami mladih žrtev v časopisju:

»Kaj pa je on bil kriv za to? Le kaj imaš pri tem?«

Še danes mi zvenijo njene besede v ušesih. Takrat ji nisem vedel kako razložiti svojih občutkov.

Šagra na Padričah je bila dobra priložnost, da se spet malo sprostim. Narodnozabavno glasbo pa so prekinjali glasni strelji z onstran meje. Ti strelji so nedvomno pustili večjo zarezo v mojem srcu kot tisti, ki jih sedaj občasno slišim ponoči v svojem stanovanju sredi Washingtona. »Ameriško-črnski strelji« v meni povzročajo preplah in bojazen, vendar so me strelji z onstran meje še bolj vznemirjali, do take mere, da bi takrat kar brez pomisleka prestopil mejo. Nekateri prijatelji niso razumeli mo-

jih občutkov, česar pa jim ne morem zameriti, saj ima vsakdo pravico, da gleda na svojo narodno identiteto iz lastnega zornega kota. S starejšim prijateljem sva debatirala še pri mizi, ko so že ugašale zadnje luči vaškega praznika. Razpravo sva nadaljevala do zgodnjih jutranjih ur v njegovi kanti: »Je kdo od vas mladih sploh pripravljen nesti nekaj "čevapov" in vina fantom čez mejo? Ali ima sploh kdo izmed vas kaj poguma?«

Moja stiska se je nadaljevala pri morju, ko sem z enim ušesom pri radiu stalno poslušal zadnje vesti o »letalskih alarmih«.

»Kaj je novega? So bombardirali Ljubljano?«

Kot strela z jasnega se je v »bregu« pojavil moj bivši trener, sicer rezervist T.O.

»Veš, da nas je nekaj, ki smo takoj pripravljene priskočiti na pomoč in slediti tvojim navodilom, tokrat ne na igrišču, ampak na terenu?«

»Hvala fantje, a zaenkrat vas, na srečo, ne potrebujemo.«

Janša pravi, da doslej niso izkoristili niti 30% razpoložljivih mož. Skoraj ne morem verjeti.

»Mi pridemo šele čez 70%«, se malo tolažim.

Tudi vest o nenadnem koncu vojne je prišla kot strela z jasnega. O strelji je poročal tudi radio, ki je menil, da je strela zadela vojašnico JLA na Gor-

Trije slovenski glasbeniki iz Argentine so gostovali v naših krajih

»Primorski Slovenci ste nam blizu«

Na Tržaškem in Goriškem so bili prejšnji teden v gosteh trije slovenski glasbeniki iz Argentine, pevca Ani Rode (mezzosopranistka) in Luka Debevec-Mayer (basist) ter pianist Ivan Vombergar. V Evropo so prišli na povabilo iz Slovenije. Glavni koncert so pred dnevi imeli v ljubljanski filharmoniji, nastopili so tudi v Mariboru in Škofji Loki. »Mimogrede« so peli še v slovenskem domu v Parizu, dobili pa so povabila za nastope tudi v Celovcu ter v naših krajih.

V četrtek, 21. oktobra, so bili v Seedejevem domu v Števerjanu, konec tedna pa so se zadržali v Trstu. V soboto, 23. oktobra, so se predstavili mladim obiskovalcem Slovenskega kulturnega kluba, v nedeljo pa so imeli glasbeni večer v župnijski cerkvi na Opčinah. Večer so priredili domača župnija, Slovenska prosveta iz Trsta in organizacija Slovenija v svetu iz Ljubljane.

Po nastopu smo se pogovorili s tremi glasbeniki, ki pripadajo tisti generaciji, ki se je rodila v Argentini, a je še vedno ohranila ljubezen do slovenstva. Vsi trije odlično obvladajo slovenščino, starši pa so jim vcepili ljubezen do matične domovine. Mladi glasbeniki bi bili pripravljene oditi v Slovenijo za dalj časa, tudi za vedno.

Luka Debevec-Mayer se je začel s petjem intenzivno ukvarjati pri 18. letih, nam je povedal, po končani filozofski fakulteti pa se je odločil, da se bo glasbi popolnoma posvetil. Že od mladih let je pel v raznih zborih. Dirigenti so mu večkrat zaupali solistične vloge. Pevsko tehniko se uči pri prof. Viktorju Srugu, ki je med drugim vzgojil nekaj odličnih pevcev. Med temi so znani Bernarda in Marko Fink ter Janez Vasle. Luka Debevec se je leta 1991 vpisal v visoki Inštitut za glasbeno umetnost Teatro

Colón, ki je v Buenos Airesu zelo znana ustanova, in je v Argentini imel že veliko nastopov, tudi samostojnih.

Mezzosopranistka Ani Rode nam je prav tako povedala, da se je s petjem ukvarjala že od otroških let. Pravzaprav je začela peti že doma, saj izhaja iz glasbeno nadarjene družine, ko pa je bila dovolj velika, je začela sodelovati tudi pri zboru. Kasneje se je vključila tudi v druge slovenske zборе v Argentini. Do pred nekaj leti se je z glasbo ukvarjala samo ljubiteljsko, saj je po poklicu bolničarka. Končno pa se je odločila, da se bo popolnoma posvetila glasbi. Tako je začela privatno študirati solopetje, obiskovati posebne tečaje v inštitutu Colón. Danes ima za sabo že več nastopov. Tudi ona se uči s prof. Viktorjem Srugom. Njena velika želja je, da bi se čimprej izpopolnila in začela s profesionalno pevsko kariero.

Ivan Vombergar, najmlajši član skupine, je že profesor klavirja. S štu-

dijem je začel pri 9 letih, najprej zasebno, nato pa se je vpisal na konservatorij Morón, kjer sedaj tudi nadaljuje podiplomski študij s prof. Nildo Sommo. Manjka mu samo en izpit. Poleg klavirja je opravil izpite tudi iz orgel in glasbene teorije, nastopal pa je že marsikje, tudi po Evropi. Veliko igra na prireditvah slovenske skupnosti v Argentini, predvsem na pevsko glasbenih festivalih. Za prihodnje leto pa je že dobil povabilo, da bi šel na izpopolnjevanje na daljnjo Japonsko.

Vsi trije argentinski gostje so tudi dejali, da jim je tu na Primorskem všeč. »Tukajšnji Slovenci ste nam blizu,« je rekel Luka Debevec-Mayer, »morda tudi zaradi latinskega okolja, v katerem oboji živimo. Poleg tega pa nam je skupno tudi delo za ohranjanje našega jezika in kulture. Občudujemo vas za vse, kar ste naredili in kar delate na tem prostoru...«

(hj)

Prizor s koncerta rojakov iz Argentine v openski župnijski cerkvi (foto D. Križmančič)

Razburljiv konec tedna za ljubitelje košarke

Tokrat ne moremo mimo prvotligaškega vrhunškega košarkarskega derbija »oblačil« med Stefanelom in Benettonom, ki so ga odigrali v nedeljo v pretesni tržaški športni palači. Za tekmo med favoritoma za državni naslov je vladalo veliko pričakovanje, tolikšno, da so bile vstopnice razprodane, že v petek in da se je razširila vest, da so si jih nakupili celo v Montecarlui in v Sloveniji. Košarka pač ni matematika, zato je dobra oz. slaba igra odvisna od najrazličnejših faktorjev, nenazadnje od razpoložanja posameznih igralcev.

Kdor si je za nedeljo pričakoval nadpovprečni košarkarski spektakel je tako ostal z dolgim nosom: tekma med Stefanelom in Benettonom je bila sicer borbena in izenačena, vendar vse prej kot atraktivna. Stava je bila namreč previsoka. Prišla je na dan prevelika volja do prestižne in pomembne zmage, ekipi sta bili premočno koncentrirani v rezultat. Na koncu je z razliko treh točk slavil domači Stefanel.

Nekaj besed moramo spregovoriti tudi o uspehih naših najboljših predstavnikov. Malokdo bi si bil mislil, da bo Jadran v tretjeligaškem prvenstvu po 4. kolu sam na vrhu lestvice brez poraza. Pred pričetkom prvenstva je vladala v zamejskih košarkarskih krogih določena previdnost, saj so Jadran zapustili nekateri pomembni košarkarji in je prišlo do zamenjave trenerja. Šibkost pod košema so Jadranovci nadoknadili z veliko požrtvovalnostjo. Izkazali so se mlajši igralci, prav gotovo pa je bila posrečena tudi izbira Drvaričevega naslednika, trenerja Valterja Vatovca, ki ima veliko zaslug za agresivno in zrelo igro naših predstavnikov.

Laskave ocene letijo tudi na račun Bora v četrtligaškem prvenstvu, ki je prav tako kot Jadran prvi na lestvici brez poraza. Trener Sancin ima na razpolago lanskoletno uigrano ekipo z nekaterimi posrečenimi okrepitvami. Moč Borovcev je predvsem v kolektivu. Tudi ta naša ekipa ima dobre možnosti za uspešno prvenstvo in, zakaj ne, tudi za kakovosten skok.

(Dar)

janskem (v resnici so jo baje požgali domačini). Gorjansko je najbližji maloobmejni prehod nabrežinskemu bregu, zato sva se s prijateljem takoj odločila, da greva na mejo. Na poti sva zagrabila še eno botilko. Meja je bila mrtva. Prometa ni bilo, saj je bil komaj prvi dan spet odprt prehod. Italijani so naju začudeno gledali kam hodiva, na slovenski strani pa sva od daleč zagledala miličnika in carinika, ki sta se ob zidku pogovarjala z mladencem v »trližu«, ki je imel na rami kalašnikov.

»Kako je fantje?«

»Dobro, hvala!«

»Čestitamo!«

Čestitk policist ni sprejel s takim navdušenjem, kot sem pričakoval. Glede na to, da nisva uspela takoj poživiti dialoga, sem potegnil botilko izpod sedeža:

»To je za vas!«

»Pridite z mano.«

Povabil naju je v karavlo, kjer je položil steklenico v hladilnik med druge steklenice in izvlekel hladno pivo. Nekaj časa smo se prijetno pogovarjali. Nato je poklical na komando, da je vprašal, ali nama lahko daruje zastavo, ki plapolala na drogu z izgovorom, da imamo šagro v zamejstvu. Od-

govor: »Samo, da ni za uradne namene«. Razkazal nam je bližnje razvaline vojaške karavle, ki jo je pred par dnevi razstrelil srbski oficir. Razložil nama je, da je bila njegova gesta, z vojaškega vidika, hvalevredna, saj je najprej izpustil vse svoje podložne vojake, ko je ostal sam, pa je razstrelil kasarno tako, da ni niti ena opeka padla izven temeljev zgradbe. Ob slovesu mi je miličnik potisnil v roko značko s svoje kape, ki jo je sicer komaj dobil, in pristavil: »To verjetno pomeni še več vam v zamejstvu kot nam!«

Nadaljevala sva z »inšpekcijo« nove države. Potem ko sva se na Gorjanskem ustavila ob pršutu in teranu, sva si ogledala še podrtijo velike vojašnice sredi vasi, od katere so ostali le še dimniki in nekaj železnih postelj. V Nabrežino sva se ponosno vrnila ob oglušujoči spremljavi Alpskega kvinteta, piskanju s clacksonom in veliki slovenski zastavi razprti čez streho avtomobila.

Ko se sedaj spominjam tistih dogodkov, se sprašujem: ali bi bil danes še vedno tako pripravljen darovati življenje za svojo novo domovino (katere konec koncev nisem sploh državljan), kot sem bil odločen v tistih dneh? Ali so bile to samo trenutne neuravnovešene misli in želje »šmrkavca«?

Ko sem v nedavnem intervjuju za »Glas Amerike« ob priložnosti njegovega obiska v ameriški prestolnici vprašal slovenskega obrambnega ministra Janeza Janšo, kolikšna realna možnost je takrat obstajala, da bi zamejci »priskočili na pomoč« Teritorialni Obrambi, mi je takole, mislim iskreno, odgovoril:

»Mi smo bili veseli vsake take ponudbe, na srečo pa je bila vojna končana preden je bilo možno organizirati prostovoljce, ki so se javili, ne samo iz vseh koncev Slovenije, ampak tudi iz zamejstva, tako da je ta pomoč imela predvsem ogromen moralni pomen. Če pa bi seveda vojna dalj časa trajala, potem pa bi zagotovo to pomoč realizirali tudi na terenu. Dejansko, potem ko smo s prvimi uspešnimi akcijami prišli do take količine orožja, da bi lahko seveda te prostovoljce..., da bi vas oborožili. Na začetku take možnosti ni bilo.«

Zapis posvečam vsem takratnim »pravim« prijateljem, in predvsem vsem tistim staršem, ki so bili takrat zaskrbljeni nad morebitnimi nepremišljenimi akcijami svojih sinov.

Popravek:

V zadnji številki je pri podlistku v prvi vrsti prišlo do napake. Avtor knjige »Pisma iz tujine« je Aleš Debeljak.